

Fragmenta

Oikumenios I p. 526 A ed. Morellus zu I Kor. 11, 10.

1 Oikumenios I p. 526 A ed. Morellus zu I Kor. 11, 10. "Διὰ τοὺς ἀγγέλους." ἀγγέλους φησὶ τοὺς δικαίους καὶ ἐναρέ τοὺς, κατακαλυπτέσθω οὖν, ἵνα μὴ εἰς πορνείαν αὐτοὺς σκανδαλίση· οἱ γὰρ ὄντως καὶ ἐν οὐρανοῖς ἄγγελοι καὶ κατακεκαλυμμένην αὐτὴν βλέπουσιν. Οὕτως ὁ Κλήμης ἐν τετάρτῳ Ὑποτυπώσεων.

2 Oikumenios I p. 637 C ed. Morellus zu II Kor. 5, 16 † Cramer, Caten. V p. 385, 7^o12. "Εἰ δὲ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χριστόν." "Ὡσπερ ἡμῶν τὸ κατὰ σάρκα ἐστὶ τὸ ἐν ἀμαρτίαις καὶ τὸ ἔξω τούτων οὐ κατὰ σάρκα. οὕτω καὶ τοῦ Χριστοῦ τὸ κατὰ σάρκα τὸ εἴκειν τοῖς φυσικοῖς πάθεσι, τὸ μὴ εἴκειν δὲ οὐ κατὰ σάρκα· ἀλλ' ὥσπερ, φησὶν, ἐκεῖνος ἀπηλλάγη, οὕτω καὶ ἡμεῖς οὐκέτι, φησὶν, † εἶεν παθητὸν σαρκί. Οὕτως καὶ ὁ Κλήμης ἐν τετάρτῳ τῶν Ὑποτυπώσεων. 3 Oikumenios I p. 645 A B ed. Morellus zu II Kor. 6, 11 f † Cramer, Caten. V p. 391, 28^o32. "Ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάτυνται" εἰς τὸ πάντα διδάξει ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ "στενοχωρεῖσθε ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν", τουτέστιν ἐν τῇ πρὸς θεὸν ἀγάπῃ, ἣ ἀγαπᾶν με ὀφείλετε. Οὕτως ὁ Κλήμης ἐν δ' Ὑποτυπώσεων.

4 Euseb. H. E. I 12, 1f. Τῶν γε μὴν τοῦ σωτῆρος ἀποστόλων παντὶ τῷ σαφῆς ἐκ τῶν εὐαγγελίων ἢ πρόσρησις· τῶν δὲ ἐβδομήκοντα μαθητῶν κατάλογος μὲν οὐδεὶς οὐδαμῇ φέρεται, λέγεται γε μὴν εἰς αὐτῶν Βαρνάβας γεγονέναι, οὗ διαφόρως μὲν καὶ αἱ Πράξεις τῶν ἀποστόλων ἐμνημόνευσαν, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ Παῦλος Γαλάταις γράφων. τούτων δ' εἶναι φησὶ καὶ Σωσθένην τὸν ἅμα Παύλῳ Κορινθίους ἐπιστεῖλαντα· ἢ δ' ἱστορία παρὰ Κλήμεντι κατὰ τὴν πέμπτην τῶν Ὑποτυπώσεων· ἐν ἣ καὶ Κηφᾶν, περὶ οὗ φησὶν ὁ Παῦλος "ὅτε δὲ ἦλθεν Κηφᾶς εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην", ἕνα φησὶ γεγονέναι τῶν ἐβδομήκοντα μαθητῶν, ὁμώνυμον Πέτρῳ τυγχάνοντα τῷ ἀποστόλῳ.

5 Maximus Confessor, Schol. in Dion. opp. II p. 119C ed. Corder, Paris 1644

PG 4, 225f.). Λέγει δὲ πρεσβυτέρους ἀγγέλους ὁ θεῖος Ἰωάννης ἐν τῇ Ἀποκαλύψει, καὶ ἑπτὰ εἶναι τοὺς πρώτους ἐν τῷ Τωβία ἀνέγνωμεν καὶ παρὰ Κλήμεντι βιβλίῳ ε' τῶν Ὑποτυπώσεων. 6 Johannes Moschos, Pratum spirituale Cap. 176 PG 87, 3045CD). Ναὶ ἀληθῶς ἐβαπτίσθησαν, καθὼς Κλήμης ὁ Στρωματεὺς ἐν τῷ πέμπτῳ τόμῳ τῶν Ὑποτυπώσεων μῆμνηται. φησὶ γάρ, τὸ ἀποστολικὸν ῥητὸν ἐξηγούμενος τὸ λέγον "εὐχαριστῶ, ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα"· ὁ Χριστὸς λέγεται Πέτρον μόνον βεβαπτικέναι, Πέτρος δὲ Ἀνδρέαν, Ἀνδρέας Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, ἐκεῖνοι δὲ τοὺς λοιπούς. 7 Oikumenios I p. 763 CD ed. Morellus zu Gal. 5, 24. "Οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα." εἶτα, ἵνα μὴ λέγωσι καὶ τίς ταῦτα ποιεῖ; φησὶν· οὗτοί εἰσιν οἱ ταῦτα ποιοῦντες, οἵτινες τὴν σάρκα τοῦ Χριστοῦ, τουτέστι τὸ οἰκεῖον σῶμα (σὰρξ γὰρ Χριστοῦ τὸ ἡμέτερον σῶμα) ἐσταύρωσαν καὶ οἶον ἐνέκρωσαν ἀπὸ τῶν σωματικῶν παθῶν, καὶ οὐ μόνον τὸ σῶμα, ὅσον ἦκεν εἰς τὰ πάθη, ἐσταύρωσαν, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ πάθη, ὅσον ἦκεν εἰς τὸ ἐπιτελεῖσθαι, παρ' αὐτῶν ἐσταύρωνται. κατὰ ταύτην τὴν ἐρμηνείαν τὸ "δὲ" παρέλκει. ἢ οὕτως· καὶ τί λέγω, φησὶν. ἐν καθ' ἑν ἄρετῆς εἶδος; εἰσὶ γὰρ τινες, οἱ καὶ ἐσταύρωσαν ἑαυτοὺς, ὅσον πρὸς τὰ πάθη, καὶ τὰ πάθη, ὅσον πρὸς ἑαυτοὺς. κατὰ ταύτην τὴν ἐρμηνείαν οὐ παρέλκει τὸ "δέ". "οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ", τουτέστιν ὄντες, τὴν ἑαυτῶν σάρκα ἐσταύρωσαν.

Οὕτως ὁ Κλήμης ἐν πέμπτῳ Ὑποτυπώσεων. 8 Euseb. H. E. VI 14, 5^o7. Αὐθις δ' ἐν τοῖς αὐτοῖς ὁ Κλήμης βιβλίῳ (den Hypotyposes) περὶ τῆς τάξεως τῶν εὐαγγελίων παράδοσιν τῶν ἀνεκαθεν πρεσβυτέρων τέθειται, τοῦτον ἔχουσαν τὸν τρόπον. προγεγράφθαι ἔλεγεν τῶν εὐαγγελίων τὰ περιέχοντα τὰς γενεαλογίας, τὸ δὲ

κατὰ Μάρκον ταύτην ἐσχικέναι τὴν οἰκονομίαν. τοῦ Πέτρου δημοσίᾳ ἐν Ῥώμῃ κηρὺ ξαντος τὸν λόγον καὶ πνεύματι τὸ εὐαγγέλιον ἐξειπόντος, τοὺς παρόντας, πολλοὺς ὄντας, παρακαλέσαι τὸν Μάρκον ὡς ἂν ἀκολουθήσαντα αὐτῷ πόρρωθεν καὶ μεμνημένον τῶν λεχθέντων, ἀναγράψαι τὰ εἰρημένα· ποιήσαντα δέ, τὸ εὐαγγέλιον μεταδοῦναι τοῖς δεομένοις αὐτοῦ· ὅπερ ἐπιγνόντα τὸν Πέτρον προτρεπτικῶς μήτε κωλύσαι μήτε προτρέψασθαι. τὸν μέντοι Ἰωάννην ἔσχατον, συνιδόντα ὅτι τὰ σω ματικά ἐν τοῖς εὐαγγελίοις δεδήλωται, προτραπέντα ὑπὸ τῶν γνωρίμων, πνεύματι θεοφορηθέντα πνευματικὸν ποιῆσαι εὐαγγέλιον.

Τοσαῦτα ὁ Κλήμης. 9 Euseb. H. E. II 15, 1f. Οὕτω δὴ οὖν ἐπιδημήσαντος αὐτοῖς τοῦ θεοῦ λόγου ἢ μὲν τοῦ Σίμωνος ἀπέσβη καὶ παραχρῆμα σὺν καὶ τῷ ἀνδρὶ καταλέλυτο δύναμις. τοσοῦτον δ' ἐπέλαμψεν ταῖς τῶν ἀκροατῶν τοῦ Πέτρου διανοίαις εὐσεβείας φέγγος, ὡς μὴ τῇ εἰς ἅπαξ ἰκανῶς ἔχειν ἀρκεῖσθαι ἀκοῇ μηδὲ τῇ ἀγράφῳ τοῦ θεοῦ κηρύγματος διδασκαλίᾳ, παρακλήσεσιν δὲ παντοίαις Μάρκον, οὐ τὸ εὐαγγέλιον φέρεται, ἀκόλουθον ὄντα Πέτρου, λιπαρῆσαι ὡς ἂν καὶ διὰ γραφῆς ὑπόμνημα τῆς διὰ λόγου παραδοθείσης αὐτοῖς καταλείψοι διδασκαλίας, μὴ πρότερόν τε ἀνεῖναι ἢ κατεργάσασθαι τὸν ἄνδρα, καὶ ταύτην αἰτίους γενέσθαι τῆς τοῦ λεγομένου κατὰ Μάρκον εὐαγγελίου γραφῆς. γνόντα δὲ τὸ πραχθέν φασὶ τὸν ἀπόστολον ἀποκαλύψαντος αὐτῷ τοῦ πνεύματος, ἡσθῆναι τῇ τῶν ἀνδρῶν προθυμίᾳ κυρῶσαι τε τὴν γραφὴν εἰς ἔντευξιν ταῖς ἐκκλησίαις. Κλήμης ἐν ἔκτῳ τῶν Ὑποτυπώσεων παρατίθεται τὴν ἱστορίαν, συνεπιμαρτυρεῖ δὲ αὐτῷ καὶ ὁ Ἱεραπολίτης ἐπίσκοπος ὀνόματι Παπίας. τοῦ δὲ Μάρκου μνημονεύει τὸν Πέτρον ἐν τῇ προτέρᾳ ἐπιστολῇ· ἦν καὶ συντάξαι φασὶν ἐπ' αὐτῆς Ῥώμης. σημαίνειν τε τοῦτ' αὐτόν, τὴν πόλιν τροπικώτερον Βαβυλῶνα προσειπόντα διὰ τούτων· "ἀσπάζεται ὑμᾶς ἢ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτὴ καὶ Μᾶρκος ὁ υἱός μου." 10 Euseb. H. E. II 1, 3. Κλήμης ἐν ἔκτῳ τῶν Ὑποτυπώσεων γράφων ὧδε παρίστησιν· Πέτρον γὰρ φησὶν καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ σωτήρος, ὡς ἂν καὶ ὑπὸ τοῦ σωτήρος προτετιμημένους, μὴ ἐπιδικάζεσθαι δόξης, ἀλλὰ Ἰάκωβον τὸν δίκαιον ἐπίσκοπον τῶν Ἱεροσολύμων ἐλέσθαι. 11 Maximus Confessor Schol. in Dion. opp. II p. 242 B ed. Corder Migne S. Gr. 4 Col. 421). Ἀνέγων δὲ τοῦτο "ἐπὶ τὰ οὐρανοῦς" καὶ ἐν τῇ συγγεγραμμένῃ Ἀρίστωνι τῷ Πελλαίῳ διαλέξει Παπίσκου καὶ Ἰάσονος, ἦν Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν ἔκτῳ βιβλίῳ τῶν Ὑποτυπώσεων τὸν Λουκᾶν φησὶν ἀναγράψαι· 12 Vatic. graec. 354 † Evangelien-codex S, bei von Soden 89 nach Mercati, Studi e Testi 12 1904 S. 3. Κλήμεντος ἐκ τῆς 5 τῶν Ὑποτυπώσεων· Καὶ τὸν λεπρὸν ἔθερά πευσεν καὶ εἶπεν· "δεῖξον σεαυτὸν τοῖς ἱερεῦσιν εἰς μαρτύριον" διὰ τοιαύτην παράδοσιν. ἔθος εἶχον οἱ ἱερεῖς δυνάμει θεοῦ λεπρούς ἰᾶσθαι ἡμέραις τακταῖς. τοῦτον οὖν τὸν λεπρὸν πολλῶν χρόνων μὴ δυναθὲν θέντες ἰάσασθαι ἔλεγον· "τοῦτον οὐδεὶς ἰάσεται ἢ ὁ μόνος ὁ Χριστός, εἰ ἔλθῃ." πολλὰ τοίνυν δεηθέντος τοῦ λεπροῦ ὁ σωτὴρ ἐπισπλαγχνισθεὶς, ἰασάμενος αὐτόν, διὰ τοῦτο εἶπεν· "ἄπελθε καὶ δεῖξον σεαυτὸν τοῖς ἱερεῦσιν εἰς μαρτύριον, ὅτι, εἰ τεθεράπεται οὗτος, ἐφ' οὗ εἰρήκατε οὐδεὶς ἄλλ' ἢ ὁ Χριστὸς ὁ μόνος αὐτόν ἰάσεται, ἦλθεν ὁ Χριστός, καὶ πιστεύσατε αὐτῷ."

13 Euseb. H. E. II 1, 4f. Ὁ δ' αὐτὸς (Ξελεμενς) ἐν ἑβδόμῳ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως (d. i. der Hypotyposes) ἔτι καὶ ταῦτα περὶ αὐτοῦ d. i. den Jakobus φησὶν· "Ἰακώβῳ τῷ δικαίῳ καὶ Ἰωάννῃ καὶ Πέτρῳ μετὰ τὴν ἀνάστασιν παρέδωκεν τὴν γνῶσιν ὁ κύριος, οὗτοι τοῖς λοιποῖς ἀποστόλοις παρέδωκαν, οἱ δὲ λοιποὶ ἀπόστολοι τοῖς ἑβδομήκοντα, ὧν εἷς ἦν καὶ Βαρνάβας. δύο δὲ γεγονάσιν Ἰακώβοι, εἷς ὁ δίκαιος, ὁ κατὰ τοῦ πτερυγίου βληθεὶς καὶ ὑπὸ γναφῆς ξύλῳ πληγεὶς εἰς θάνατον, ἕτερος δὲ ὁ κατατομηθεὶς. αὐτοῦ δὴ τοῦ δικαίου καὶ ὁ Παῦλος μνημονεύει γράφων· ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰακώβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου." 14 Euseb. H. E.

Π 9, 2f. Περὶ τούτου δ' ὁ Κλήμης τοῦ Ἰακώβου (na+mlich des Sohnes des Zebeda+us) καὶ ἱστορίαν μνήμης ἀξίαν ἐν τῇ τῶν Ὑποτυπώσεων ἐβδόμη παρατίθεται, ὡς ἂν ἐκ παραδόσεως τῶν πρὸ αὐτοῦ φάσκων ὅτι δὴ ὁ εἰσαγαγὼν αὐτὸν εἰς δικαστήριον, μαρτυρήσαντα αὐτὸν ἰδῶν, κινηθεὶς ὡμολόγησεν εἶναι καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν Χριστιανόν. "συναπήχθησαν οὖν ἄμφω", φησὶν, "καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν ἠξίωσεν ἀφεθῆναι αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Ἰακώβου· ὁ δὲ ὀλίγον σκεψάμενος εἰρήνη σοι εἶπεν καὶ κατε φίλησεν αὐτόν. καὶ οὕτως ἀμφοτέροι ὁμοῦ ἐκατατομήθησαν." 15 Oikumenios II p. 220 B ed. Morellus zu I Tim. 2, 6. "Καιροῖς ἰδίοις" φησί· τουτέστιν ὅτε ἐπιτηδείως εἶχον πρὸς τὴν πίστιν οἱ ἄνθρωποι. Οὕτως ὁ Κλήμης ἐν ζ' Ὑποτυπώσεων. 16 Oikumenios II p. 229 AB ed. Morellus zu I Tim. 3, 16. "Ὡφθη ἀγγέλοις." ὃ μυστήριον, μεθ' ἡμῶν εἶδον οἱ ἄγγελοι τὸν Χριστόν, πρότερον οὐχ ὀρῶντες οὐχ ὁμοίως τοῖς ἀνθρώποις. Οὕτως ὁ Κλήμης ἐν τῷ ἐβδόμῳ τῶν Ὑποτυπώσεων. 17 Oikumenios II p. 237 AB ed. Morellus zu I Tim. 5, 8. "Καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων." Τῶν ἰδίων καὶ τῶν οἰκείων προ νοεῖ ὁ μὴ μόνον τῶν προσηκόντων προνοῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἑαυτοῦ διὰ τοῦ ἐκκόπτειν τὰ πάθη. Οὕτως ὁ Κλήμης ἐν ἐβδόμῳ Ὑποτυπώσεων.

18 Oikumenios II p. 238 B ed. Morellus zu I Tim. 5, 10. "Εἰ ἀγίων πόδας ἔνιψε", τουτέστιν εἰ τὰς ἐσχάτας ὑπηρεσίας τοῖς ἀγίοις ἀνεπαισχύντως ἐξετέλεσεν. Οὕτως ὁ Κλήμης ἐν ἐβδόμῳ Ὑποτυπώσεων. 19 Oikumenios II p. 242 A ed. Morellus zu I Tim. 5, 21. "Χωρὶς προκρίματος." οἷον ἄνευ τοῦ εἶς τι πταίσαντα ὑποπεσεῖν τῇ κρίσει καὶ τῇ τῆς παρακοῆς κολάσει. Οὕτως ὁ Κλήμης ἐν ἐβδόμῳ Ὑποτυπώσεων. 20 Oikumenios II p. 248 C ed. Morellus zu I Tim. 6, 13. "Τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου." ἐμαρτύρησε γὰρ δι' ὧν ἔπραττεν, ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. Οὕτως ὁ Κλήμης ἐν ἐβδόμῳ Ὑποτυπώσεων. 21 Oikumenios II p. 263 verdruckt zu 249 A zu II Tim. 2, 2. "Διὰ πολλῶν μαρτύρων" τουτέστι νόμου καὶ προφητῶν. τούτους γὰρ ὁ ἀπόστολος ἐποιεῖτο μάρτυρας τοῦ ἰδίου κηρύγματος. Οὕτως ὁ Κλήμης ἐν ἐβδόμῳ Ὑποτυπώσεων. 22 Euseb. H. E. VI 14, 2^o4. Καὶ τὴν πρὸς Ἑβραίους δὲ ἐπιστολὴν Παύλου μὲν εἶναί φησιν Clemens in den Hypotyposes), γεγράφθαι δὲ Ἑβραίοις Ἑβραϊκῇ φωνῇ. Λουκᾶν δὲ φιλοτίμως αὐτὴν μεθερμηνεύσαντα ἐκδοῦναι τοῖς Ἑλλησιν. ὅθεν τὸν αὐτὸν χρῶτα εὐρίσκεσθαι κατὰ τὴν ἐρμηνείαν ταύτης τε τῆς ἐπιστολῆς καὶ τῶν Πράξεων· μὴ προγεγράφθαι δὲ τὸ "Παῦλος ἀπόστολος" εἰκότως· "Ἑβραίοις γάρ", φησὶν, "ἐπιστέλλων πρόληψιν εἰληφόσιν κατ' αὐτοῦ καὶ ὑποπτεύουσιν αὐτόν, συνετῶς πάνυ οὐκ ἐν ἀρχῇ ἀπέτρεψεν αὐτούς, τὸ ὄνομα θεῖς." εἶτα ὑποβάς ἐπιλέγει· "ἤδη δὲ ὡς ὁ μακάριος ἔλεγεν πρεσβύτερος, ἐπεὶ ὁ κύριος. ἀπόστολος ὢν τοῦ παντοκράτορος, ἀπεστάλη πρὸς Ἑβραίους, διὰ μετριότητα ὁ Παῦλος, ὡς ἂν εἰς τὰ ἔθνη ἀπεσταλμένος, οὐκ ἐγγράφει ἑαυτὸν Ἑβραίων ἀπόστολον διὰ τε τὴν πρὸς τὸν κύριον τιμὴν διὰ τε τὸ ἐκ περιουσίας καὶ τοῖς Ἑβραίοις ἐπιστέλλειν, ἔθνῶν κήρυκα ὄντα καὶ ἀπόστολον." 23 Photius Bibl. Cod. 109.

Αἱ μὲν οὖν Ὑποτυπώσεις διαλαμβάνουσι περὶ ῥητῶν τινῶν τῆς τε παλαιᾶς καὶ νέας γραφῆς, ὧν καὶ κεφαλαιωδῶς ὡς δῆθεν ἐξήγησιν τε καὶ ἐρμηνείαν ποιεῖται. καὶ ἐν τισὶ μὲν αὐτῶν ὀρθῶς δοκεῖ λέγειν, ἐν τισὶ δὲ παντελῶς εἰς ἀσεβεῖς καὶ μυθώδεις λόγους ἐκφέρεται. ὕλην τε γὰρ ἄχρονον καὶ ἰδέας ὡς ἀπὸ τινῶν ῥητῶν εἰσαγομένας δοξάζει καὶ τὸν υἱὸν εἰς κτίσμα κατάγει. ἔτι δὲ μετεμψυχώσεις καὶ πολλοὺς πρὸ τοῦ Ἀδὰμ κόσμους τερατεύεται. καὶ ἐκ τοῦ Ἀδὰμ τὴν Εὐάν, οὐχ ὡς ὁ ἐκκλησιαστικὸς λόγος βούλεται, ἀλλ' αἰσχροῦς τε καὶ ἀθέως ἀποφαίνεται. μίγνυσθαι τε τοὺς ἀγγέλους γυναιξὶ καὶ παιδοποιεῖν ἐξ αὐτῶν ὄνειροπολεῖ, καὶ μὴ σαρκωθῆναι τὸν λόγον, ἀλλὰ δόξαι. λόγους τε τοῦ πατρὸς δύο τερατολογῶν ἀπελέγχεται, ὧν τὸν ἥττονα τοῖς ἀνθρώποις ἐπιφανῆναι, μᾶλλον δὲ οὐδὲ ἐκεῖνον· φησὶ γάρ· "λέγεται

μὲν καὶ ὁ υἱὸς λόγος, ὁμωνύμως τῷ πατρικῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ σὰρξ γενόμενος. οὐδὲ μὴν ὁ πατρῶος λόγος, ἀλλὰ δύο ναμίς τις τοῦ θεοῦ, οἷον ἀπόρροια τοῦ λόγου αὐτοῦ νοῦς γενόμενος τὰς τῶν ἀνθρώπων καρδίας διαπεφοίτηκε." καὶ ταῦτα πάντα πει ρᾶται ἀπὸ ῥητῶν τινῶν κατασκευάζειν τῆς γραφῆς. καὶ ἄλλα δὲ μυρία φλυαρεῖ καὶ βλασφημεῖ, εἴτε αὐτός, εἴτε τις ἕτερος τὸ αὐτοῦ πρόσωπον ὑποκριθεῖς. 24 Ὁ μὲν γνωστικός πάντως καὶ ἔργα ἐπιτελεῖ καθήκοντα; ὁ δὲ τὰ ἔργα ἐπιτελῶν οὐ πάντως καὶ γνωστικός ἐστιν. 25 Euseb. H. E. VI 13, 9. Καὶ ἐν τῷ λόγῳ δὲ αὐτοῦ τῷ Περί τοῦ πάσχα ἐκβιασθῆναι ὁμοιολογεῖ πρὸς τῶν ἐταίρων ἄς ἔτυχεν παρὰ τῶν ἀρχαίων πρεσβυτέρων ἀκηκοὺς παραδόσεις γραφῆ τοῖς μετὰ ταῦτα παραδοῦναι, μέμνηται δ' ἐν αὐτῷ Μελίτωνος καὶ Εἰρηναίου καὶ τινῶν ἐτέρων, ὧν καὶ τὰς διηγήσεις τέθειται. 26 Euseb. H. E. IV 26, 4. Τούτου δὲ λόγου (der Schrift des Meliton Περί τοῦ πάσχα) μέμνηται Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν ἰδίῳ Περί τοῦ πάσχα λόγῳ, ὃν ὡς ἐξ αἰτίας τῆς τοῦ Μελίτωνος γραφῆς φησὶν ἑαυτὸν συντάξαι. 28 Chron. Pasch. p. 7 A^oC ed. Paris. † I p. 14f ed. Bonn.

Ἄλλὰ καὶ Κλήμης, ὁ ὀσιώτατος τῆς Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας γεγωνὸς ἱερεὺς, ἀνὴρ ἀρχαιότατος καὶ οὐ μακρὰν τῶν ἀποστολικῶν γενόμενος χρόνων, ἐν τῷ Περί τοῦ πάσχα λόγῳ τὰ παραπλήσια διδάσκει, γράφων οὕτως· Τοῖς μὲν οὖν παρεληλυθόσιν ἔτεσι τὸ θυόμενον πρὸς Ἰουδαίων ἤσθιεν ἑορτάζων ὁ κύριος πάσχα. ἐπεὶ δὲ ἐκήρυξεν αὐτὸς ὧν τὸ πάσχα, ὁ ἄμνος τοῦ θεοῦ, ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἀγόμενος, αὐτίκα ἐδίδαξε μὲν τοὺς μαθητὰς τοῦ τύπου τὸ μυστήριον τῆς ἰγ', ἐν ἧ καὶ πυθάνονται αὐτοῦ· "ποῦ θέλεις ἐτοιμάσωμέν σοι τὸ πάσχα φαγεῖν;" ταύτη οὖν τῆς ἡμέρας καὶ ὁ ἁγιασμός τῶν ἀζύμων καὶ ἡ προετοιμασία τῆς ἑορτῆς ἐγένετο. ὅθεν ὁ Ἰωάννης ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ εἰκότως ὡς ἂν παρετοιμαζομένους ἤδη ἀπονύψασθαι τοὺς πόδας πρὸς τοῦ κυρίου τοὺς μαθητὰς ἀναγράφει. πέπονθε δὲ τῆς ἐπιούσης ὁ σωτὴρ ἡμῶν, αὐτὸς ὧν τὸ πάσχα, καλλιερηθεῖς ὑπὸ Ἰουδαίων. Καὶ μεθ' ἕτερα· Ἀκολουθῶν ἄρα τῆς ἰδ', ὅτε καὶ ἔπαθεν, ἔωθεν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τῷ Πιλάτῳ προσαγαγόντες οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἀκωλύτως ἐσπέρας τὸ πάσχα φάγωσι. ταύτη τῶν ἡμερῶν τῆς ἀκριβείας καὶ αἱ γραφαὶ πᾶσαι συμφωνοῦσι καὶ τὰ εὐαγγέλια συνωδᾶ. ἐπιμαρτυρεῖ δὲ καὶ ἡ ἀνάστασις· τῆς γοῦν τρίτης ἀνέστη ἡμέρας, ἣτις ἦν πρώτη τῶν ἑβδομάδων τοῦ θερισμοῦ, ἐν ἧ καὶ τὸ δράγμα ἐνομοθετεῖτο προσενεγκεῖν τὸν ἱερέα. 29 Sacra Par. 307 Holl aus KTM zuerst vero+ffentlicht von A. Mai, Script. vet. nova coll. VII p. 94. Lemma in K vorausgeht Sacra Par. 263 † Strom. VII 15, 2) ἐκ τοῦ εἰς τὸ πάσχα. Ἀνάγκης εἶδος οἶμαι τῷ παραδόξῳ ἐκπλήξαι καὶ βιάσασθαι θεῷ τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἐξ ἑαυτοῦ σῶζεσθαι βούλεται, μόνος τὰς ἀφορμὰς παρὰ τῆς ἐντολῆς λαβόντα. οὐ τοίνυν βίαιος ὁ θεός, οὐδὲ ἀψύχων δίκην ἀγαλμάτων πρὸς τῆς ἔξωθεν αἰτίας περιάγεσθαι θέμις τὴν αὐτοκίνητον ψυχὴν. 30 Sacra Par. 308 Holl aus KTM bei Mai VII p. 98. Lemma in K Κλήμεντος Στρωματέως ἐκ τοῦ εἰς τὸ πάσχα. Τὰ ἐναντία ἅμα τῷ αὐτῷ κατὰ τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ αὐτὸ συμβῆναι ἀδύνατον. 31 Sacra Par. 309 Holl aus KOAPMHRTM bei Mai VII p. 99. Lemma in K Κλήμεντος ἐκ τοῦ εἰς τὸ πάσχα, σονστ Κλήμεντος. Ὁ ἄρα γινώσκων ἑαυτὸν τόπος ἐστὶ καὶ θρόνος τοῦ κυρίου. 32 Sacra Par. 310 Holl aus OAPM. Lemma in PM Κλήμεντος ἐκ τοῦ εἰς τὸ πάσχα, ἰν οα Κλήμεντος. Κοπτομένων τῶν λεοντίων ὀστέων καθάπερ ἐκ τῶν πυρίων λίθων πῦρ ἐξάπτεται. 33 Nikephoros von Konstantinopel, Antirrhesis gegen Konstantinos Korponymos III 26 Mai, Novae patr. bibl. tom. V Rom 1849 1, S. 91 † PG 100, 416).

Ἐσαύτως δὲ ἔχει καὶ τῷ Κλήμεντι ἐκείνῳ τῷ Ἀλεξανδρείᾳθεν δοκεῖ, ἐν οἷς περὶ τοῦ νομικοῦ πάσχα διαλαμβάνων φησὶν· Ὡσεῖ τινος εἰκὼν μὴ παρόντος μὲν τοῦ ἀρχετύπου τὴν ἴσην ἐκείνῳ δόξαν ἀποφέρεται καὶ παρουσίας τῆς ἀληθείας καταλάμπεται ἢ εἰκὼν πρὸς αὐτῆς, τῆς ὁμοιώσεως ἐκείνης ἀποδεκτῆς μενούσης διὰ

τὸ σημαί νειν τὴν ἀλήθειαν. 34 Cat. zum Oktateuch Lev. 13, 22 bei Niceph. I Col. 1037. Ἀδήλου. Ὁ Κλήμης φησὶν εἰς τὸν ἐν τῷ πάσχα λόγον, ὅτι διὰ χυσις λέπρας ἐστὶν ὡσανεὶ βάδις καὶ πορεία ῥευστική. 35 Randbemerkung zu I Joh. 4, 3 (ὃ μὴ ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν) im Athos codex Lawra 184 B. 64 10. Jahrh. f. 41v nach 21 von der Goltz 21, Eine textkritische Arbeit des 10. bez. 6. Jahrhunderts, TU NF II 4 S. 48. "Ὁ λύει τὸν Ἰησοῦν." οὕτως ὁ Εἰρηναῖος ἐν τῷ τρίτῳ κατὰ τὰς αἰρέσεις λόγῳ καὶ Ὁριγένης σαφῶς ἐν τῷ ἡ' τόμῳ τῶν εἰς τὴν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἐξηγητικῶν καὶ Κλήμης ὁ Στρωματεὺς ἐν τῷ Περί τοῦ πάσχα λόγῳ. 36 Nikephoros von Konstantinopel, Antirrhesis gegen Konstantinos Kopronymos, unter den am Schlusse des 3. Buchs angehangten Va+ter citaten, veroff. von N. le 21 Nourry, 21 Apparatus ad bibl. patrum I. Col. 1334. Κλήμεντος πρεσβυτέρου Ἀλεξανδρείας ἐκ τοῦ Κατὰ ἰουδαϊζόντων.

Σολομῶν ὁ τοῦ Δαβὶδ παῖς ἐν ταῖς Βασιλείαις ἐπιγραφομέναις τὴν τοῦ ἀληθινοῦ νεῶ κατασκευὴν συνεῖς οὐ μόνον ἐπουράνιον εἶναι καὶ πνευματικὴν, ἥδη δὲ καὶ εἰς τὴν σάρκα διαφέρειν, ἦν ἔμελλεν οἰκοδομεῖν ὁ τοῦ Δαβὶδ υἱός τε καὶ κύριος εἰς τὴν αὐτοῦ παρουσίαν, ἔνθα καθιδρῦσθαι καθάπερ τι ἄγαλμα ἔμψυχον διεγνώκει, εἰς τὴν κατὰ σύνοδον πίστεως ἐγειρομένην ἐκκλησίαν, κατὰ λέξιν λέγει· "εἰ ἀληθῶς ἄρα κατοικήσει θεὸς μετὰ ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς," κατοικεῖ δὲ ἐπὶ τῆς γῆς, σάρκα περιβαλλόμενος, καὶ μετὰ ἀνθρώπων αὐτῷ κατοικήσεις γίνεται ἐν τῇ κατὰ τοὺς δικαίους συνθέσει τε καὶ ἁρμονίᾳ, νεῶν ἅγιον ἐργαζομένῳ τε καὶ ἀνιστάντι. γῆ γὰρ οἱ δίκαιοι, τὴν γῆν ἔτι περικείμενοι καὶ γῆ ὡς πρὸς τὸ μέγεθος παραβαλλόμενοι τοῦ κυρίου. ταῦτά τοι καὶ ὁ μακάριος Πέτρος οὐκ ὀκνεῖ λέγειν· "καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδομεῖσθε, οἶκος πνευματικός, ἱερά τευμα ἅγιον, ἀνερέγκαι πνευματικὰς θυσίας τὰς προσδεκτὰς τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ." ἐπὶ δὲ τοῦ σώματος, ὃ κατὰ περιγραφὴν τόπον ἔνθεον ἑαυτῷ καθιέρωσεν ἐπὶ γῆς, "ὁ κύριος λύσατε εἶπε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. εἶπον οἱ Ἰουδαῖοι· τες σαράκοντα καὶ ἕξ ἔτεσιν ὁ ναὸς οὗτος ὠκοδομήθη, καὶ σὺ τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; ἐκεῖνος δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ." 37 Maximus Confessor Opp. ed. Combefis Paris 1675 II p. 144 † PG 91 264). Τοῦ ἀγιωτάτου Κλήμεντος πρεσβυτέρου Ἀλεξανδρείας ἐκ τοῦ Περί προνοίας. Οὐσία ἐστὶν ἐπὶ θεοῦ θεός. οὐσία θεία ἐστὶν ἀίδιον τι καὶ ἄν αρχον ἀσώματόν τε καὶ ἀπερίγραπτον καὶ τῶν ὄντων αἴτιον. οὐσία ἐστὶν τὸ δι' ὅλου ὑφειστός. φύσις ἐστὶν ἡ τῶν πραγμάτων ἀλήθεια ἢ τούτων τὸ ἐνούσιον, κατὰ δὲ τοὺς ἄλλους ἢ τῶν εἰς τὸ εἶναι παραγομένων γένεσις, καθ' ἑτέροισ δὲ ἢ τοῦ θεοῦ πρόνοια ἐμποιοῦσα τοῖς γινομένοις τὸ εἶναι καὶ τὸ πῶς εἶναι. 38 Maximus Confessor a. a. O. II p. 146 † PG 91, 266f. und N. le 21 Nourry 21, Apparatus ad bibl. patrum I Col. 1335 aus Paris. 854 f. 130r. Φύσις λέγεται παρὰ τὸ πεφυκέναι. πρώτη οὐσία ἐστὶ πᾶν τὸ καθ' ἑαυτὸ ὑφειστός, οἶον λίθος· δευτέρα δὲ οὐσία αὐξητική καθὼς αὖξει καὶ φθίνει, τὸ φυτόν· τρίτη δὲ οὐσία ἔμψυχος αἰσθητική, τὸ ζῶον, ὁ ἵππος· τετάρτη δὲ οὐσία ἔμψυχος αἰσθητική λογική, ὁ ἄνθρωπος· δι' ὃ καὶ ἔσχατος γέγονεν ὡς ὢν ἐκ πάντων, τὴν ψυχὴν ἔχων ἄυλον καὶ τὸν νοῦν θεοῦ εἰκόνα. 39 N. 21 le Nourry 21 a. a. O. Col. 1336 aus Paris. 854 f. 125v.

Τοῦ ἀγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου Κλήμεντος, πρεσβυτέρου Ἀλεξανδρείας, τοῦ Στρωματέως, ἐκ τοῦ Περί προνοίας λόγου. Τί θεός; θεός ἐστίν, ὡς καὶ ὁ κύριος λέγει, πνεῦμα. πνεῦμα δὲ ἐστὶ κυρίως οὐσία ἀσώματος καὶ ἀπερίγραπτος. ἀσώματος δὲ ἐστὶν ὃ μὴ συμπληροῦται σῶματι, ἢ οὐδὲ εἶναι οὐκ ἔστι κατὰ τὸ πλάτος. μήκος καὶ βάθος. ἀπερίγραπτον δὲ ἐστίν, οὗ τῆς οὐδὲς τῆς οὐδὲς τῆς οὐδὲς, τὸ κατὰ πάντα ἐν πᾶσιν καὶ ἐν ἐκάστῳ ὅλον καὶ ἐφ' ἑαυτοῦ τὸ αὐτό. 40 Maximus Confessor a. a. O. II p. 152

† PG 91, 276). Κλήμεντος τοῦ Στρωματέως ἐκ τοῦ Περί προνοίας λόγου. Θέλησίς ἐστι φυσική δύναμις τοῦ κατὰ φύσιν ὄντος ὀρεκτική. θέλησίς ἐστι φυσική ὄρεξις τῆ τοῦ λογικοῦ φύσει κατάλληλος. θέλησίς ἐστι φυσική αὐτακράτορος νοῦ αὐτεξούσιος κίνησις ἢ νοῦς περί τι αὐθαιρέτως κινούμενος. αὐτεξουσιότης ἐστὶ νοῦς κατὰ φύσιν κινούμενος ἢ νοερὰ τῆς ψυχῆς κίνησις αὐτοκρατής. 41 Maximus Confessor Disput. c. Pyrrho ed. Combefis Paris 1675 II p. 176 † PG 91, 317 . Κανόνι χρώμενος na+mlich Athanasios πρὸς τοῦτο τῷ ὄντι φιλοσόφῳ τῶν φιλοσόφων Κλήμεντι, ἐν τῷ ἔκτῳ τῶν Στρωματέων λόγῳ τὴν μὲν θέλησιν νοῦν εἶναι ὀρεκτικὸν ὀρισμένῳ, τὴν δὲ βούλησιν εὐλογον ὄρεξιν ἢ τὴν περί τινος θέλησιν. 42 Anastasios Sinaites Quaest. 96 ed. Gretser Ingolstadt 1617 p. 526 † PG 89, 741f.). Ο δὲ ἱερός καὶ ἀποστολικὸς διδάσκαλος Κλήμης ἐν τῷ Περί προνοίας καὶ δικαιοκρισίας θεοῦ πρώτῳ λόγῳ τοιοῦτόν τι λέγει· Ὡσπερ δυνατὸς ὢν καὶ νῦν ἀνθρώπους πλάττειν ἀνθρώπους κατὰ τὴν προτέραν τοῦ Ἀδάμ διάπλασιν, οὐκέτι οὕτω ποιεῖ διὰ τὸ ἅπαξ χαρίσασθαι τῷ ἀνθρώπῳ ἀνθρώπους γεννᾶν, εἰπὼν πρὸς τὴν φύσιν ἡμῶν τὸ "αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν", οὕτω, φησί, τῆ παντεξουσιῶ καὶ προνοητικῆ αὐτοῦ δυνάμει καὶ τὴν τῶν σωμάτων διάλυσιν καὶ τελευτὴν φυσικῆ τινι ἀκολουθίᾳ καὶ τάξει τῆ τῶν στοιχείων μεταβολῆ ὠκονόμησε γίνεσθαι κατὰ τὴν οὐσιώδη αὐτοῦ θεογνωσίαν καὶ κατάληψιν. 43 Cod. Ambros. graec. 1041 H. 257 inf. f. 10v nach 21Barnard, 21 Clement of Alex. Quis div. salvetur S. 50. Ἐνθεν φησὶν ὁ Ῥωμαῖος Κλήμης ἐν τῷ Περί προνοίας λόγῳ· Βραχυᾶνες ἐπ' ὀρέων οἰκοῦντες καὶ καθαρωτάτου ἀπολαύοντες ἀέρος ζῶσι τέλειον καὶ πληρέστατον χρόνον τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων. 44 Scoral. Y III 19 vom Jahr 1360 f. 246v^o248r †S nach 21Barnard 21 a. a. O. S. 47ff. Κλήμεντος παραγγέλματα. Ἡσυχίαν μὲν λόγοις ἐπιτήδευε, ἡσυχίαν δὲ ἔργοις, ὡσαύτως δὲ ἐν γλώττῃ καὶ βαδίσματι· σφοδρότητα δὲ ἀπόφευγε προπετιῇ· οὕτως γὰρ ὁ νοῦς διαμενεῖ βέβαιος, καὶ οὐχ ὑπὸ τῆς σφοδρότητος ταραχώδης γενόμενος ἀσθενὴς ἔσται καὶ βραχύς περὶ φρόνησιν καὶ σκοτεινὸν ὄρων· οὐδὲ ἠττηθήσεται μὲν γαστριμαργίας, ἠττηθήσεται δὲ ἐπιζέοντος θυμοῦ, ἠττηθήσεται δὲ τῶν ἄλλων παθῶν, ἔτοιμον αὐτοῖς ἄρπαγμα προκείμενος. τὸν γὰρ νοῦν δεῖ τῶν παθῶν ἐπικρατεῖν ὑψηλὸν ἐπὶ ἡσυχου θρόνου καθημένον ἀφορῶντα πρὸς θεόν. μηδὲν ὄξυ χολίας ἀνάπλεος ἔσο περὶ ὀργάς, μηδὲ νωθρὸς ἐν λόγοις, μηδὲ ἐν βαδίσμασιν ὄκνου πεπληρωμένος, ἵνα σοι ῥυθμὸς ἀγαθὸς τὴν ἡσυχίαν κοσμηῇ καὶ θειῶδές τι καὶ ἱερὸν τὸ σχῆμα φαίνεται. φυλάττου δὲ καὶ τῆς ὑπερηφανίας τὰ σύμβολα, σχῆμα ὑψαυχενοῦν καὶ κεφαλὴν ἐξηρμένην καὶ βῆμα ποδῶν ἀβρόν καὶ μετέωρον. ἦπιά σοι πρὸς τοὺς ἀπαντῶντας ἔστω τὰ ῥήματα καὶ προσηγορίαι γλυκεῖαι, αἰδῶς δὲ πρὸς γυναῖκας καὶ βλέμμα τετραμμένον εἰς γῆν. λάλει δὲ περιεσκεμμένως ἅπαντα, καὶ τῆ φωνῆ τὸ χρήσιμον ἀποδίδου, τῆ χρεῖα τῶν ἀκουόντων τὸ φθέγμα μετρῶν, ἄχρι ἂν καὶ ἐξάκουστον ἦ καὶ μήτε διαφεύγον τὴν ἀκοὴν τῶν παρόντων ὑπὸ σμικρότητος μήτε ὑπερβάλλον μείζονι τῆ κραυγῇ. φυλάττου δὲ ὅπως μηδὲν ποτε λαλήσης ὃ μὴ προεσκεψῆς καὶ προενόησας· μηδὲ προχειρῶς καὶ μεταξὺ τῶν τοῦ ἐτέρου λόγων ὑπόβαλλε τοὺς σαυτοῦ· δεῖ γὰρ ἀνὰ μέρος ἀκούειν καὶ διαλέγεσθαι, χρόνῳ μερίζοντα λόγον καὶ σιωπὴν· μάνθανε δὲ ἀσμένως, καὶ ἀφθόνως δίδασκε, μηδὲ ὑπὸ φθόνου ποτὲ σοφίαν ἀποκρύπτου πρὸς τοὺς ἐτέρους, μηδὲ μαθήσεως ἀφίστασο δι' αἰδῶ. ὕπεικε πρεσβυτέροις ἴσα πατράσιν· τίμα θεράποντας θεοῦ· κάταρχε σοφίας καὶ ἀρετῆς. μηδὲ ἐριστικὸς ἔσο πρὸς τοὺς φίλους, μηδὲ χλευαστὴς κατ' αὐτῶν καὶ γελωτοποιός· ψεῦδος δὲ καὶ δόλον καὶ ὕβριν ἰσχυρῶς παραιτοῦ· σὺν εὐφημίᾳ δὲ φέρε καὶ τὸν ὑπερήφανον καὶ ὕβριστὴν ὡς πρᾶός τε καὶ μεγαλόψυχος ἀνὴρ. κείσθω δὲ σοι πάντα εἰς θεὸν καὶ ἔργα καὶ λόγοι, καὶ πάντα ἀνάφερε Χριστῷ τὰ σαυτοῦ, καὶ

πυκνῶς ἐπὶ θεὸν τρέπε τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ νόημα ἐπέρειδε τῇ Χριστοῦ δυνάμει ὡσπερ ἐν λιμένι τινὶ τῷ θείῳ φωτὶ τοῦ σωτῆρος ἀναπαυόμενον ἀπὸ πάσης λαλιᾶς τε καὶ πράξεως. καὶ μεθ' ἡμέραν πολλάκις μὲν μὲν ἀνθρώποις κοίνου τὴν σεαυτοῦ φρόνησιν, θεῶ δὲ ἐπὶ πλεῖστον ἐν νυκτὶ ὁμοίως καὶ ἐν ἡμέρᾳ· μὴ γὰρ ὕπνος σε ἐπικρατεῖτω πολὺς τῶν πρὸς θεὸν εὐχῶν τε καὶ ὕμνων· θανάτῳ γὰρ ὁ μακρὸς ὕπνος ἐφάμιλλος. μέτοχος Χριστοῦ αἰεὶ καθίστασο τοῦ τὴν θείαν ἀγύην καταλάμποντος ἐξ οὐρανοῦ· εὐφροσύνη γὰρ ἔστω σοι διηνεκῆς καὶ ἄπαυστος ὁ Χριστός. μηδὲ λύε τὸν τῆς ψυχῆς τόνον ἐν εὐωχίᾳ καὶ ποτῶν ἀνέσει, ἰκανὸν δὲ ἡγοῦ τῷ σώματι τὸ χρειῶδες, καὶ μὴ πρόσθεν ἐπείγου πρὸς τροφὰς πρὶν ἢ καὶ δεῖπνου παρῆ καιρός· ἄρτος δὲ ἔστω σοι τὸ δεῖπνον, καὶ πόαι γῆς προσέστωσαν καὶ τὰ ἐκ δένδρων ὠραῖα· ἴθι δὲ ἐπὶ τὴν τροφήν εὐσταθῶς καὶ μὴ λυσιώδη γαστριμαργίαν ἐπιφαίνων· μηδὲ σαρκὸ βόρος μηδὲ φίλοινοσ ἔσο, ὁπότε μὴ νόσος τις ἴσιν ἐπὶ ταύτην ἄγοι. ἀλλ' ἀντὶ τῶν ἐν τούτοις ἡδονῶν τὰς ἐν λόγοις θείοις καὶ ὕμνοις εὐφροσύνας αἰροῦ τῇ παρὰ θεοῦ σοι χορηγουμένησ σοφία, οὐράνιόσ τε αἰεὶ σε φροντίσ ἀναγέτω πρὸς οὐρανόν· καὶ τὰσ πολλὰσ περὶ σώματος ἀνίει μερίμνας τεθαροσικῶσ ἐλπίσι ταῖσ πρὸς θεόν, ὅτι σοί γε τὰ ἀναγκαῖα παρέξει διαρκῆ τροφήν τε τὴν εἰς ζωὴν καὶ κάλυμμα σώματος καὶ χειμερινοῦ ψύχουσ ἀλεξητήρια. τοῦ γὰρ δὴ σοῦ βασιλέωσ γῆ τε ἅπασα καὶ ὅσα ἐκφύεται· ὡσ μέλη δὲ αὐτοῦ τὰ σώματα τῶν αὐτοῦ θεραπόντων ὑπερβαλλόντωσ περιέπει καθάπερ ἱερά καὶ ναοὺσ αὐτοῦ. διὰ δὴ τοῦτο μηδὲ νόσοσ ὑπερβαλλούσασ δέδιθι μηδὲ γήρωσ ἔφοδοσ χρόνω προσδοκωμένου· παύσεται γὰρ καὶ νόσοσ, ὅταν ὄλο ψύχῳ προθέσει ποιῶμεν τὰσ αὐτοῦ ἐντολάσ. ταῦτα εἰδῶσ καὶ πρὸς νόσοσ ἰσχυράν κατασκεύαζε τὴν ψυχὴν, εὐθάροσσησον ὡσπερ τισ ἀνὴρ ἐν σταδίοισ ἄριστοσ ἀτρέπτῳ τῇ δυνάμει τοὺσ πόνοσ ὑφίστασθαι. μηδὲ ὑπὸ λύπησ πάνυ πιέζου τὴν ψυχὴν, εἴτε νόσοσ ἐπικειμένη βαρύνει εἴτε ἄλλο τι συμπίπτει δυσχερές, ἀλλὰ γενναίωσ ἀνθίστα τοῖσ πόνοισ τὸ νόημα, χάριτασ ἀνάγων θεῶ καὶ ἐν μέσοισ τοῖσ ἐπιπόνοισ πράγμασι ἅτε δὴ σοφώτερά τε ἀνθρώπων φρονοῦντι καὶ ἅπερ οὐ δυνατὸν οὐδὲ ῥάδιον ἀνθρώποισ εὐρεῖν. ἐλέει δὲ κακουμένουσ, καὶ τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ βοήθειαν ἐπ' ἀνθρώποισ αἰτοῦ· ἐπινεύσει γὰρ αἰτοῦντι τῷ φίλῳ τὴν χάριν, καὶ τοῖσ κακουμένοισ ἐπικουρίαν παρέξει, τὴν αὐτοῦ δύναμιν γνώριμον ἀνθρώποισ καθιστάναι βουλόμενοσ, ὡσ ἂν εἰσ ἐπίγνωσιν ἐλθόντεσ ἐπὶ θεὸν ἀνίωσιν καὶ τῆσ αἰώνιου μακαριότητοσ ἀπολαύσωσιν, ἐπειδὰν ὁ τοῦ θεοῦ υἱὸσ παραγένηται ἀγαθὰ τοῖσ ἰδίοισ ἀποκαθιστῶν.

45 Sacra Par. 311 Holl aus OAPMHR. Lemma in R Κλήμεντοσ Στρωματέωσ ἐκ τῆσ ἱκ̄α ἐπιστολήσ, in OAPMH Κλήμεντοσ. Οὐκ ἔστι μέγα τὸ φροντίζειν ἀνδρὸσ δικαίου, ἀλλὰ χάριν λαμ βάνει ὁ κατηξιωμένος διακονεῖν αὐτῷ. 46 Sacra Par. 312 Holl aus COAPMRH™ aus Coisl. 279 auch mitgeteilt von Pitra, Anal. Sacra II p. XXIX u+berall nach Sacra Par. 291 aus QDS 21 . Lemma in OA ἐκ τῆσ ἱκ̄α ἐπιστολήσ, sonst ohne Lemma. Οὐκ ἔχει ἐπιθυμίαν ἢ ἄφθαροσ βασιλεία, ἀλλὰ παρουσίαν πάντων τῶν ἀγαθῶν. ὅθεν οὐκ ἔστιν ἐπιθυμῆσαι· ἐκ γὰρ τοῦ ὕστερεῖν τὸ ἐπιθυμεῖν ἐστί, ἐκ δὲ τοῦ πάντα ἔχειν τὸ μηδενὸσ ἐπιθυμεῖν. 47 Sacra Par. 313 Holl aus OAPMHR u+berall an der Spitze einer Reihe echter Clemensitate , Antonius Melissa p. 35 Gesner. Lemma in PM Κλήμεντοσ Στρωματέωσ ἐπιστολή, σονστ Κλήμεντοσ Στρωματέωσ. Δυνατόσ ἦν ὁ πατήρ ποιῆσαι μηδένα πένητα, ἀλλὰ τὸ εὔποιεῖν ἂν περιηρεῖτο, συμπάσχειν οὐδεὶσ ἡξίου. νῦν ἀλλήλων ἔνεκα καὶ εὐποροῦμεν καὶ ἀποροῦμεν, ἵνα τόποσ γενώμεθα τῇ εὐποίᾳ 48 Maximus Confessor De variis diff. locis Dionysii et Gregorii ed. Oehler Halle 1857 p. 60f † PG 91, 1085). Τούτοσ δὲ οὐσ ἔφην τοὺσ λόγουσ ὁ μὲν Ἀρεοπαγίτησ ἅγιοσ Διο νύσιοσ προορισμοὺσ καὶ θεῖα θελήματα καλεῖσθαι ὑπὸ τῆσ γραφῆσ ἡμᾶσ ἐκδιδάσκει. ὁμοίωσ δὲ καὶ οἱ περὶ Πάνταινον τὸν γενόμενον καθηγητὴν τοῦ Στρωματέωσ μεγάλου Κλήμεντοσ θεῖα

θελήματα τῆ γραφῆ φίλον καλεῖσθαι φασι. ὅθεν ἐρωτηθέντες ὑπό τινων τὴν ἕξω παιδευσιν γαύρων, πῶς γινώσκουν τὰ ὄντα τὸν θεὸν δοξάζουσιν οἱ Χριστιανοί, ὑπειληφόντων ἐκείνων νοερῶς τὰ νοητὰ καὶ αἰσθητικῶς τὰ αἰσθητὰ γινώσκουν αὐτὸν τὰ ὄντα, ἀπεκρίναντο· μήτε αἰσθητικῶς τὰ αἰσθητὰ μήτε νοερῶς τὰ νοητὰ· οὐ γὰρ εἶναι δυνατόν τὸν ὑπὲρ τὰ ὄντα κατὰ τὰ ὄντα τῶν ὄντων ἀντιλαμβάνεσθαι, ἀλλ' ὡς ἴδια θελήματα γινώσκουν αὐτὸν τὰ ὄντα φαμέν, προσθέντες καὶ τοῦ λόγου τὸ εὐλογον. εἰ γὰρ θελήματι τὰ πάντα πεποίηκε (καὶ οὐδεὶς ἀντερεῖ λόγος), γινώσκουν δὲ τὸ ἴδιον θέλημα τὸν θεὸν εὐσεβὲς τε λέγειν αἰεὶ καὶ δίκαιόν ἐστιν, ἕκαστον δὲ τῶν γεγονότων θέλων πεποίηκεν, ἄρα ὡς ἴδια θελήματα ὁ θεὸς τὰ ὄντα γινώσκει, ἐπειδὴ καὶ θέλων τὰ ὄντα πεποίηκεν. 49 Anastasios Sinaites In Hexae+m. IX PG 89, 1002 DTM griechisch bei Harnack, Gesch. d. altchristl. Lit. I S. 926 aus Cod. Berol. Phillipps 1449 f. 172v).

Μετὰ τὸ εἰπεῖν; "καὶ ὠκοδόμησε κύριος ὁ θεὸς τὴν πλευράν" στίξας τελείαν στιγμὴν ὁ μέγας Κλήμης καὶ τότε ἀρχὴν στίχου ποιήσας ἐπήγαγε τὸ "ἦν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ εἰς γυναῖκα" καὶ δοκεῖ μοι πάνυ θεοσεβῶς ἐπιστῆσαι τῆ λέξει. 51 Kyrillos von Alexandrien Gegen Julian VI ed. Aubert Paris 1638 VI 2 p. 205 B † PG 76, 813 . Κλήμης μὲν γὰρ τοῖς ἀγίοις ἀποστόλοις ἐπόμενος πανταχῆ πλείστης τε ὄσης Ἑλληνικῆς ἱστορίας εἰς ἀκοὴν ἔλθων ἐν τοῖς Στρωματεῦσι φησὶ τὴν Σαγχιωνιάθου ἱστορίαν τῆ τῶν Φοινίκων φωνῆ γε γραμμένην μεθαρμόσαι πρὸς τὴν Ἑλλήνων οὐκ ἀθαύμαστον ἐπὶ παιδείᾳ λαχόντα τὴν δόξαν τὸν Ἰουδαῖον Ἰώσηπον. φησὶ τοιγαροῦν ὁ Σαγχιωνιάθου οὐτοσὶ καίτοι τῆς Ἑλληνικῆς δεισιδαιμονίας ἐπίμεστος ὢν· "οἱ γὰρ παλαιότατοι-ἀθανάτους εἶναι." 52 Dionysios Areopagites De divin. nom. V 9 ed. Corderius Antwerpen 1634 I p. 560 † PG 3, 824 . Εἰ δὲ ὁ φιλόσοφος ἀξιοῖ Κλήμης καὶ πρὸς τι παραδείγματα λέγεσθαι τὰ ἐν τοῖς οὕσιν ἀρχηγικώτερα. πρόεισι μὲν οὐ διὰ κυρίων καὶ παντελῶν καὶ ἀπλῶν ὀνομάτων ὁ λόγος αὐτῶ. 53 Anastasios Sinaites Quaest. 14 ed. Gretser Ingolstadt 1617 p. 170 † PG 89, 465 TM Κλήμεντος ἐκ τῶν Στρωμάτων, bis ἐπιτύχης auch Sacra Par. 303 Holl aus OAPMHR, u+berall nach Sacra. Par. 239 † Strom. IV 38, 2. 4 . Lemma in PM ἐκ τοῦ ἡ στρώματος in OAR τοῦ αὐτοῦ, ohne Lemma in H. Ἐλεημοσύνας δεῖ ποιεῖν, ὁ λόγος φησίν. ἀλλὰ μετὰ κρίσεως καὶ τοῖς ἀξίοις. ὥσπερ γὰρ ὁ γεωργὸς σπεῖρει οὐκ εἰς ἄπασαν γῆν, ἀλλ' εἰς τὴν ἀγαθὴν, ἵνα αὐτῶ καρποφορήσῃ. οὕτω δεῖ σπεῖρειν τὴν εὐποιίαν εἰς εὐλαβεῖς καὶ πνευματικούς, ἵνα τῆς ἀπ' αὐτῶν εὐκαρπίας διὰ τῶν εὐχῶν ἐπιτύχῃ· γέγραπται γάρ· "εὐποίησον εὐσεβεῖς καὶ εὐρήσεις ἀνταπόδομα, καὶ εἰ μὴ ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ παρὰ τῶ ὑψίστῳ." 54 Nicetascat. zu Mt 13, 31 bei Corderius, Symb. in Matth. tom. alter p. 482 † Monac. 36 f. 258v. 289r . Lemma Κλήμεντος. Εἰς τοσαύτην δὲ αὔξην ἢ φυῆ τοῦ λόγου προῆλθεν, ὡς τὸ ἐξ αὐτοῦ φύον δένδρον (τοῦτο δ' ἂν εἴη ἡ πανταχοῦ γῆς ἰδρυμένη τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία) τὰ πάντα πληρῶσαι, ὥστε ἐν τοῖς κλάδοις αὐτῆς κατασκηνώσαι τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ἀγγέλους δηλαδὴ θείους καὶ μετεωροπόρους ψυχάς. 55 Cat. zu Mt 10, 16 bei Cramer I p. 76, 27f aus Coisl. 23 TM Paris. 187 Coisl. 195 f. 52rTM Laur. conv. soppr. 171 f. 79r. Lemma Κλήμεντος. Ἐκεῖνος φρονίμως πονηρεύεται, ἡμεῖς φρονίμως ἀγαθουργήσωμεν. 56 Cat. zu Mt 10, 23 bei Cramer I p. 78, 23TM aus Coisl. 23 TM Paris. 187 Coisl. 195f. 52vTM Laur. conv. soppr. 171 f. 81v. Lemma Κλήμεντος. Φειδοῖ τῶν ἀδίκως φονευόντων ἐπιτάττει τοῖς ἀγίοις φεύγειν· διὸ ὁ μὴ φεύγων ὡς ῥιψοκίνδυνος παρακούων τῆς κυριακῆς φωνῆς μεμπτέος. 57 Nicetascat. zu Lc 3, 22 in Vindob. theol. gr. 71 fru+her 42 f. 225rTM Coisl. 201 f. 104rTM Vatic. 1611 f. 58vTM Monac. 33 f. 45rTM Paris. 208TM Catene des Makarios Chrysokephalos zu Lc 3, 22 in Bodl. Barocc. 211 und zu Mt 3, 16 in Bodl. Barocc. 156f. 98v bei Potter

p. 1019f nach Grabe TM lateinisch bei Corderius, Cat. in S. Lc p. 92. Lemma Κλήμεντος.

Οὐκ ἀνθρωπίνην ὁμοίωσιν ἐνταῦθα τοῦ θεοῦ παρειληφότος, ἀλλὰ τῆς περιστερᾶς, ὅτι τὴν ἀφέλειαν καὶ τὸ πρᾶον τῆς νέας ἐπιφανείας τοῦ πνεύματος ἐβούλετο δεῖξαι τῷ τῆς περιστερᾶς ὁμοιώματι. 58 Nicetascat. zu Lc 16, 17 in Vatic. 1611 f. 219rTM Monac. 33 f. 250vTM Coisl. 201 f. 418rTM lateinisch bei Corderius, Cat. in S. Luc. p. 400TM Catene des Makarios Chrysokephalos zu Mt 5, 18 in Bodl. Barocc. 156 f. 198r bei Potter p. 1020 nach Grabe . Lemma Κλήμεντος παιδ αγωγοῦ. Τάχα δὲ διὰ τοῦ ἰῶτα καὶ τῆς κεραίας ἡ δικαιοσύνη κέκραγεν αὐτοῦ· "ἐὰν ὀρθοὶ πρὸς με ἤκητε, καγὼ ὀρθὸς πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν πλάγιοι πορεύησθε, καγὼ πλάγιος, λέγει κύριος τῶν δυνάμεων", τὰς ἐπι πλῆξεις τῶν ἀμαρτωλῶν πλαγίας αἰνιττόμενος ὁδοῦς. ἡ γὰρ εὐθεῖα καὶ κατὰ φύσιν, ἦν αἰνίττεται τὸ ἰῶτα τοῦ Ἰησοῦ, ἡ ἀγαθωσύνη αὐτοῦ, ἡ πρὸς τοὺς ἐξ ὑπακοῆς πεπιστευκότας ἀμετακίνητός τε καὶ ἀρρεπής. "οὐ μὴ οὖν παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου οὔτε τὸ ἰῶτα οὔτε ἡ κεραία", τούτεστιν οὔτε ἡ τοῖς εὐθέσι κατάλληλος ἐπαγγελία οὔτε ἡ τοῖς πλαγιάζουσιν ἠπειλημένη κόλασις. "ἀγαθύνει γὰρ τοῖς εὐθέσι κύριος, τοὺς δὲ ἐκκλίνοντας εἰς τὰς στραγγαλιὰς ἀπάγει μετὰ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν." καὶ μετὰ ἀθῶου ἀθῶός ἐστι καὶ μετὰ στρεβλοῦ διαστρέφει· καὶ "τοῖς σκολιοῖς σκολιὰς ὁδοὺς ἀποστέλλει". 59 Arethas Comm. zur Apokalypse nach Oikumenios ed. Morellus, Paris 1630, 1631 II p. 690BCTM Cat. zu Arc 4, 5 bei Cramer VIII p. 243, 2^o6. Τὰς ἐπτὰ λαμπάδας αὐτὸς (νᾶμιλιξη ροιαννες) ἡρμήνευσεν ἐπτὰ πνεύματα, ἅτινα ἦτοι, ὡς Ἡσαΐας, τὰ θεῖα τοῦ πνεύματος χαρίσματα σοφίας, ἰσχύος, βουλήs καὶ τὰ τούτοις ἐξῆς δεῖ νοεῖν, ἢ ὡς Εἰρηναῖος καὶ Κλήμης ὁ Στρωματεὺς τὰ λειτουργικὰ καὶ τῶν ἄλλων ἐξέχοντα ταγμάτων. 60 Sacra Par. 299 Holl aus R unmittelbar vor Nr. 246 † Strom. V 7, 6 . Lemma Κλήμεντος ἐκ τοῦ ᾠα στρωματέως

. Ὀλίγων ἡ ἀλήθεια καὶ τούτων, ὅποσοι οἴοι τε ἂν εὐρεῖν αὐτὴν, διὰ μακρᾶς ἐνδείξεως καὶ συνασκήσεως ἐπὶ τὴν θεωρίαν διαχειραγωγούμενοι. 61 σαξρα παρ. 300 ηολλ αυς ξηρ. λεμμα ιν ξ Κλήμεντος ἐκ τοῦ ᾠε στρωματέως, ιν ηρ Κλήμεντος. Αὕτη ἐστὶν ἱερατεία καὶ θυσία ἀληθινὴ ἢ εὐχή. 62 Sacra Par. 301 Holl aus K nach Nr. 186 † Paed. I 26, 3 . Lemma ἐκ τοῦ ς στρώματος. Ὁ μὲν φρόνιμος τὰ χαλεπὰ καὶ πρὶν παθεῖν ἐφυλάξατο, ὁ δὲ ἐκ τῆς πείρας ἑαυτὸν ἐπανορθούμενος οὐδὲ οὔτος ἄφρων, ἀλογώτατος δὲ ὁ μηδὲ τὰ συμβαίνοντα τιθέμενος ἀναγκαῖα φυλάγματα. 63 Sacra Par. 302 Holl aus K nach Nr. 236 † Strom. III 43, 2 . Lemma ἐκ τοῦ ᾠη στρώματος. Οὐχ οἷόν τε ἐπὶ μιᾶς ψυχῆς δύο ἐναντίας κατὰ τὸ αὐτὸ γενέσθαι κινήσεις. 64 Sacra Par. 304 Holl aus OAPLc RTM Corp. Paris. Nr. 10TM Maximus Cap. 3. Lemma in PLc Κλήμεντος ἐκ τοῦ ᾠη στρώματος (στρωματέως Lc , in R τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ ᾠη στρωματέως (vorausgeht Nr. 243 † Strom. IV 94, 4 , in O, Corp. Par., Max. Κλήμεντος, in A fa+lschlich Θεοτίμου.

Παρθένων φθορὰ λέγεται οὐ μόνον πορνεία, ἀλλὰ καὶ ἡ πρὸ καιροῦ ἔκδοσις, ὅταν ὡς εἰπεῖν ἄωρος ἐκδοθῇ τῷ ἀνδρὶ ἦτοι ἀφ' ἑαυτῆς ἢ καὶ παρὰ τῶν γονέων. 65 Sacra Par. 305 Holl aus OAPMRTM Corp. Paris. Nr. 7TM Maximus Cap. 59TM Antonius Melissa p. 67. 149 Gesner. Lemma in PM Κλήμεντος ἐκ τοῦ ᾠη στρώματος, in OA, Corp. Par., Max., Ant. Mel. in R Φίλωνος. Οὐχ ἡ τῶν πράξεων ἀποχὴ δικαιοῦ τὸν πιστόν, ἀλλ' ἡ τῶν ἐννοιῶν ἀγνεῖα καὶ εἰλικρίνεια. 66 Sacra Par. 314 Holl aus RK. Lemma in R Κλήμεντος στρωματέως, in K Εὐσεβίου ἐκ τοῦ ᾠα τῆς ᾠα εἰσαγωγῆς. Ἔλεγχος ἀνδρὸς ἦθους ἢ μετὰ τῶν τοιῶνδε συνουσία. ὅτε γὰρ φαῦλος, ἐξ ἀνάγκης τοῖς ὁμοίοις συνέσται· ὅτε αὖ πάλιν σώφρων καὶ σοφός, τοῖς τὰ αὐτὰ αὐτῷ μετιοῦσιν. 67 Sacra Par. 315 Holl aus CHRTM aus Coisl. 279 auch mitgeteilt von Pitra,

Anal. Sacra II p. XXIX. Lemma in CH und Coisl. Κλήμεντος Ἀλεξανδρείας, in R Κλήμεντος ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας.

Ἐρεῖ τις μηδὲν ζητῶμεν περὶ θεοῦ. φαίην δ' ἄν· καὶ μὴν οὐ δήποτε δεῖ παύσασθαι λέγοντας καὶ ἀκούοντας περὶ θεοῦ, πλὴν ὅσον ἐφίεται ἡ πίστις, ὥστε λέγειν περὶ αὐτοῦ τὰ λεκτὰ καὶ ἀκούειν τὰ ἀκουστά. 68 Sacra Par. 317 Holl aus CR in beiden nach Nr. 202 † Paed. II 60, 5 . Lemma in C ἐκ τοῦ αὐτοῦ, in R unmittelbar angeschlossen. Ἐπιστήμη τίς ἐστίν ἡ Χριστιανικὴ θεοσέβεια. ὄνπερ δὴ τρόπον ἐκάστης ἐπιστήμης ἴδιοι λόγοι εἰσὶ, καθ' οὓς τῷ ἀναλαμβάνοντι περιγίνεται τὸ κατ' αὐτοὺς ἐπάγγελμα· οἷον ῥητορικὴ μὲν ἀπὸ τῶν ῥητορικῶν λόγων, ἰατρικὴ δὲ ἀπὸ τῶν ἰατρικῶν, οὕτως καὶ ἡ Χριστιανικὴ ἐπιστήμη ἀπὸ τῶν κατ' αὐτὴν λόγων περιγίνεται. ἴδιοι γὰρ καὶ οἱ Χριστιανικοὶ λόγοι εἰσίν. ὥσπερ οὖν οὐκ ἔστι τοὺς ῥητορικοὺς λόγους ἀναλαμβάνοντα ἰατρὸν γενέσθαι ἢ τοὺς ἰατρικοὺς ῥήτορα, οὕτως οὐδὲ Χριστιανὸν ἀπ' ἄλλων λόγων ἢ ἀπὸ τῶν Χριστιανῶν. δι' ὃ φημι τοὺς βουλομένους Χριστιανούς εἶναι δεῖν μόνους τοὺς τοῦ Χριστοῦ λόγους ἀναλαμβάνειν καὶ μὴ δι' ἐτέρων ζητεῖν τοῦτο γε αὐτοῖς περιγενέσθαι. 70 Joannes Malalas X p. 242, 8^o22 ed. Bonn.

Μετὰ δὲ ἔτη τέσσαρα τῆς ἀναστάσεως καὶ ἀναλήψεως τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ αὐτοῦ Τιβερίου Καίσαρος, μετὰ τὸ ἐξελεῖν τὸν ἅγιον Παῦλον ἀπὸ Ἀντιοχείας τῆς μεγάλης, κηρύξαντα ἐκεῖ πρῶτον τὸν λόγον ἐν τῇ ῥύμη τῇ πλησίον τοῦ Πανθέου τῇ καλουμένῃ τῶν Σίγγωνος ἅμα Βαρνάβα. καὶ ἐπὶ τὴν Κιλικίαν ἐξελεῖν, ὁ Πέτρος ἀπὸ Ἱερουσολύμων ἐν τῇ αὐτῇ Ἀντιοχείᾳ παρεγένετο καὶ τὸν λόγον ἐδίδασκε. καὶ ἐκεῖ αὐτὸν ἐνθρονίσας, πεισθεὶς τοῖς ἀπὸ Ἰουδαίων γενομένοις Χριστιανοῖς. τοὺς ἐξ ἔθνῶν πιστοὺς οὐκ ἐδέξατο οὔτε ἡγάπα, ἀλλ' οὕτως ἐάσας αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν. ὁ δὲ ἅγιος Παῦλος μετὰ ταῦτα ἐλθὼν ἐν Ἀντιοχείᾳ τῇ μεγάλῃ καὶ μαθὼν ταῦτα περὶ τοῦ ἀγίου Πέτρου πανταχοῦ τὸ σκάνδαλον περιεῖλε καὶ πάντας ἴσως ἐδέξατο καὶ ἡγάπα, προτρεπόμενος ἅπαντας, καθὼς συνεγράψαντο ταῦτα οἱ σοφώτατοι Κλήμης καὶ Τατιανὸς οἱ χρονογράφοι. 71 Joannes Malalas II p. 34, 6^o10 ed. Bonn. † Kedrenos I. p. 35, 7^o11 ed. Bonn. Ὁ δὲ Σύρος, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀγήνορος, ἀνὴρ ἐγένετο σοφός, ὃς συνεγράψατο Φοινικικοῖς γράμμασι τὴν ἀριθμητικὴν φιλοσοφίαν· ὑπέθετο δὲ ἄσωμάτους εἶναι ἀρχὰς καὶ σώματα μεταβάλλεσθαι καὶ τὰς ψυχὰς εἰς ἀλλογενῆ ζῶα εἰσιέναι. οὗτος πρῶτος ἐξέθετο ταῦτα. ὡς Κλήμης ὁ σοφώτατος συνεγράψατο. 72 Joannes Malalas X p. 228, 15^o19 ed. Bonn. Τῇ ἕκτη ἡμέρᾳ τῆς χιλιάδος ἐπὶ τῆς γῆς ἐφάνη ὁ δεσπότης ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς καὶ ἔσωσε τὸν ἄνθρωπον διὰ τοῦ σταυροῦ καὶ τῆς ἀναστάσεως, ἅτινα συνεγράψατο Κλήμης, Θεόφιλος καὶ Τιμόθεος οἱ σοφοὶ χρονογράφοι ὁμοφωνήσαντες. 73 Joannes Malalas X p. 231, 9^o11 ed. Bonn. Ἐγένετο βασιλεὺς ἤτοι τοπάρχης τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔθνους Ἀρχέλαος ὁ υἱὸς αὐτοῦ (des Herodes) ἔτη θ' ἐν ὑπατεῖᾳ Λαμίας καὶ Σερελλιανοῦ, καθὼς ὁ σοφώτατος Κλήμης ὁ χρονογράφος ἐξέθετο. 74 Joannes Malalas X p. 239, 18^o240, 2 ed. Bonn. Ὁ δὲ αὐτὸς βασιλεὺς Ἡρώδης ὁ Φιλίππου γενόμενος ἐμπληθῆς ἐκλίνετο ἐπὶ μῆνας ἡ' καὶ ἐσφάγη ἐν τῷ κουβικλείῳ αὐτοῦ μετὰ τοὺς ἡ' μῆνας συνειδυίας καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καθὼς ὁ σοφώτατος Κλήμης συνεγράψατο.